



บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสื่อสารและการผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทยศึกษาเฉพาะชาวจีนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่" สามารถสรุปลักษณะของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีจำนวน 148 คน เป็นเพศชาย 73 คน และ เพศหญิง 75 คน พบว่า ผู้ที่มีบิดาเป็นคนสัญชาติจีนและมีมารดาเป็นคนไทย หรือมีสัญชาติไทย มีจำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ 69.59 ผู้ที่มีบิดาและมารดาเป็นคนสัญชาติจีนร้อยละ 28.38 ที่เหลืออีกร้อยละ 2.03 เป็นผู้ที่มีบิดาเป็นคนสัญชาติไทย และมีมารดาเป็นคนสัญชาติจีน ในเรื่องของการนับถือศาสนา ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ถึงร้อยละ 95 นอกนั้นเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอื่น จำนวนเล็กน้อยได้แก่ ศาสนาคริสต์ และอิสลาม ด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นส่วนใหญ่ รองลงไปคือ ระดับอาชีวศึกษา และเป็นผู้ที่เคยเรียนภาษาจีนร้อยละ 67 ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้เวลาเรียนภาษาจีนระหว่าง 1 - 5 ปี เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ภาษาจีนกับระยะเวลาที่เรียน (ดูตารางที่ 8) พบว่าผู้ที่ใช้เวลาในการเรียนภาษาจีนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จะเป็นผู้ที่มีความรู้ภาษาจีนในขั้นสูง ถึงขั้นอ่านออกเขียนได้ และขั้นอ่านเขียนได้ การได้ สำหรับผู้ที่ใช้เวลาเรียนต่ำกว่า 5 ปีลงมา ส่วนใหญ่จะอยู่ในขั้นพูดได้ แต่อ่านเขียนไม่ได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาษาจีนเป็นภาษาที่เขียนยาก และอ่านยาก ส่วนภาษาพูดนั้น ถึงแม้จะไม่เคยเรียนแต่ก็สามารถพูดภาษาจีนได้ ถ้าหากมีโอกาสพูดจาสื่อสารกันด้วย ภาษาจีนเป็นประจำ สำหรับอาชีพและรายได้ของกลุ่มตัวอย่างปรากฏว่า เป็นนักเรียนและนักศึกษามากที่สุดคือร้อยละ 30 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอาชีพค้าขาย ลูกจ้างเอกชน และรับราชการ ตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 4000 บาทต่อเดือน

การวิเคราะห์ตามลุ่มมาตรฐานที่ตั้งไว้ สรุปได้ดังนี้คือ

ลุ่มมาตรฐานที่ 1 ความถี่ในการเปิดรับสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับการผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย ผลการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏดังนี้

1. ความถี่ในการฟังวิทยุและความถี่ในการดูภาพยนตร์ มีผลต่อการยอมรับวัฒนธรรมด้านการพูดภาษาไทย ซึ่งหมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างมีการฟังวิทยุและดูภาพยนตร์ในระดับความถี่ต่าง ๆ กัน เช่น ทุกวัน บ่อยครั้ง นาน ๆ ครั้ง หรือไม่เลย มีผลทำให้การพูดภาษาไทยกับคนในครอบครัวแตกต่างกัน
2. ความถี่ในการอ่านหนังสือพิมพ์ และดูโทรทัศน์ ไม่มีผลต่อการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูดกับคนในครอบครัว หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างอ่านหนังสือพิมพ์ หรือดูโทรทัศน์ในระดับความถี่ต่าง ๆ กัน เช่น ทุกวัน บ่อยครั้ง นาน ๆ ครั้ง หรือไม่เลย ไม่มีผลทำให้การพูดภาษาไทยกับคนในครอบครัวแตกต่างกัน
3. ในเรื่องทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรม พบว่าความถี่ในการเปิดรับสื่อมวลชนทุกชนิดได้แก่ การฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์ และดูภาพยนตร์ทุกวัน บ่อยครั้ง นาน ๆ ครั้ง หรือไม่เลย มีผลทำให้ทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมแตกต่างกัน
4. ความถี่ในการเปิดรับสื่อมวลชนทุกประเภท ไม่มีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างยึดถือประเพณีไทยและจีนแตกต่างกัน

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า สัมมุติฐานข้อนี้ได้รับการสนับสนุนเพียงบางส่วนเท่านั้น หมายถึง ความถี่ในการเปิดรับสื่อมวลชนบางประเภท เช่น วิทยุ และ ภาพยนตร์ มีผลต่อการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูดกับคนในครอบครัว และมีผลต่อทัศนคติกับการปฏิบัติตามวัฒนธรรม ส่วนในเรื่องการยึดถือประเพณีนั้น ไม่มีสื่อมวลชนประเภทใดมีผลต่อการยึดถือประเพณี

สัมมุติฐานที่ 2 จำนวนสื่อมวลชนที่เปิดรับมีความสัมพันธ์กับการผล่อมลกลมสืบเข้ากับวัฒนธรรมไทย ผลการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏว่า ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จำนวนสื่อมวลชนเปิดรับกับการผล่อมลกลมสืบเข้ากับวัฒนธรรมไทย 3 ด้าน ได้แก่ การพูดภาษาไทย การมีทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและการยึดถือประเพณี ดังนั้น สัมมุติฐานข้อนี้จึงไม่ได้รับการยอมรับ แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้จะมีการเปิดรับสื่อมวลชนหลายประเภท หรือเพียงประเภทเดียวไม่มีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการพูดภาษาไทย หรือมีทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรม รวมทั้งการยึดถือประเพณีแตกต่างกัน

สัมมุติฐานที่ 3 ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และความผูกพันภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน มีความสัมพันธ์กับการผล่อมลกลมสืบเข้ากับวัฒนธรรมไทย

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ สรุปได้ดังนี้คือ

1. ในเรื่องเพศกับการผล้มกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย ปรากฏว่า ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการยอมรับวัฒนธรรมไทยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การพูดภาษาไทยกับคนในครอบครัว การมีทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรม รวมทั้งการยึดถือประเพณีไทยและประเพณีจีน แสดงให้เห็นว่า การยอมรับวัฒนธรรมไทยไม่ขึ้นอยู่กับเพศชายหรือเพศหญิง
2. อายุกับการผล้มกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการพูดภาษาไทย และการยึดถือประเพณีจีน หมายถึง ผู้ที่มีอายุแตกต่างกันจะมีการใช้ภาษาไทยในการพูดกับครอบครัวแตกต่างกัน และมีการยึดถือประเพณีจีนแตกต่างกันด้วย ส่วนเรื่องทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรม และการยึดถือประเพณีไทยไม่พบว่า อายุ มีผลทำให้การยอมรับวัฒนธรรมทั้งสองด้านนี้แตกต่างกัน
3. การศึกษากับการผล้มกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย ในเรื่องนี้พบว่า การศึกษาในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ ระดับชั้นประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไป ไม่มีผลทำให้ มีการพูดภาษาไทยในครอบครัว และการยึดถือประเพณีไทยแตกต่างกัน แต่พบว่า การศึกษาในระดับต่าง ๆ มีผลต่อการมีทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมรวมทั้งการยึดถือประเพณีจีน
4. อาชีพกับการผล้มกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย ในเรื่องนี้พบว่า ผู้ที่มีอาชีพประเภทต่าง ๆ ได้แก่ อาชีพธุรกิจ และบริการ อาชีพค้าขาย ลูกจ้างเอกชน รับราชการ และนักเรียนนักศึกษา มีความแตกต่างกันในเรื่องการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูดกับคนในครอบครัว และการมีทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย ส่วนในเรื่องการยึดถือประเพณีจีนนั้นไม่พบว่า ผู้ที่มีอาชีพกลุ่มต่าง ๆ มีการยึดถือประเพณีแตกต่างกัน
5. ความผูกพันภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันกับการผล้มกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย ในเรื่องนี้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ความผูกพันภายในกลุ่มกับการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูดกับคนในครอบครัว มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และเป็นความสัมพันธ์ในทางลบ หมายถึง การที่ชาวจีนมีความสัมพันธ์กับกลุ่มชาวจีนด้วยกันสูง จะมีการใช้ภาษาไทยในการพูดกับคนในครอบครัวน้อย แต่ความสัมพันธ์ที่ทดสอบได้มีค่าต่ำมากคือ -0.05 ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน

เรื่องความผูกพันภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน กับทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรม พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง (-.98) แต่เป็นความสัมพันธ์ในทางลบ หมายถึง ชาวจีนมีความผูกพันภายในกลุ่มชาวจีนด้วยกันสูง จะทำให้มีทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีนมากกว่าไทย และในทางตรงข้ามถ้าหากมีความผูกพันภายในกลุ่มเดียวกันต่ำ ก็จะทำให้มีทัศนคติและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยมากกว่าจีน ส่วนในเรื่องการยึดถือประเพณีไทยและจีนนั้นไม่พบว่า ความผูกพันภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันมีผลพ่วงให้มีการยึดถือประเพณีไทยและจีนแตกต่างกัน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยทั้งหมดจะเห็นว่าสื่อมวลชนไม่มีผลโดยตรงต่อการที่ชาวจีนในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่จะยอมรับวัฒนธรรมหรือผลสัมฤทธิผลอันเข้ากับวัฒนธรรมไทย แต่สื่อมวลชนจะมีบทบาทในการถ่ายทอดหรือเผยแพร่วัฒนธรรมไทยไปสู่สังคมของชาวจีน ทำให้ชาวจีนได้ตระหนักรับรู้ถึงลักษณะของวัฒนธรรมไทย จากการศึกษาของนักวิชาการที่ผ่านมา พบว่า สื่อมวลชนจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้และทัศนคติบางอย่างที่ไม่ฝังรากลึกนัก ส่วนการผลสัมฤทธิผลทางวัฒนธรรมนั้น หมายถึง การที่ชนกลุ่มน้อยยอมรับวัฒนธรรมซึ่งประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ภาษา จารีต ประเพณี กฎหมาย รวมถึงความคิด และความรู้สึกต่าง ๆ ของคนในสังคมส่วนใหญ่ ไปเป็นวิถีทางในการดำเนินชีวิต ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่ซับซ้อน และต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างที่จะทำให้เกิดการผลสัมฤทธิผล เช่น อิทธิพลของครอบครัว หรือของบิดามารดา ดังเช่นการศึกษาของ สกินเนอร์ (Skinner)¹ พบว่า ชาวจีนในประเทศไทยมีโอกาสผลสัมฤทธิผลเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับ ลักษณะของครอบครัวหรืออิทธิพลของบิดามารดา ถ้าหากบิดามารดาเป็นคนสัญชาติจีน หรือเกิดในประเทศไทย เด็กที่เกิดมาในครอบครัวเช่นนี้ จะยอมรับวัฒนธรรมไทยได้ช้ากว่าเด็กที่เกิดในครอบครัวที่บิดา เป็นคนจีน

1

Skinner, William G. "The Thailand-Chinese: Assimilation in a Changing Society" Asia 4 (Autumn 1964) : 84-85.

และมีมารดาเป็นคนไทย เพราะบิดามารดาที่เป็นคนสัญชาติจีนทั้งคู่ ย่อมจะอบรมสั่งสอนบุตร
ให้ยังมีอยู่ในวัฒนธรรมจีนทั้งในด้านภาษาพูด ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด
ต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีบิดาเป็นคนสัญชาติจีนและมีมารดาเป็นคน
สัญชาติไทยถึงประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 148 ตัวอย่าง (ดูตาราง
ที่ 5) ลักษณะเช่นนี้จะทำให้การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นในอัตราที่เร็ว เพราะ
ครอบครัวโดยทั่วไปมารดาจะเป็นผู้มีความใกล้ชิดกับบุตรมากกว่าบิดา บุตรจึงมีโอกาสได้รับ
การถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยมาจากมารดา

นอกจากอิทธิพลของครอบครัวแล้ว สกินเนอร์ (Skinner) ยังได้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัย
อื่น ๆ เช่น ถิ่นที่อยู่อาศัย ถ้าหากผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีชาวจีนหนาแน่น โอกาสในการผสม
กลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทยจะมีน้อยลง ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ทั้งเพื่อนเล่นและ
เพื่อนบ้าน ซึ่งเรื่องอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมก็ได้รับการ
สนับสนุนเช่นเดียวกันในงานวิจัยของ จิตร วัฒน์ วงศ์สวัสดิ์วัฒน์ (ดูบทที่ 2) และในงานวิจัย
ครั้งนี้ ผู้วิจัยก็ได้พบว่า ความผูกพันภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น การอาศัยอยู่ในละแวก
ที่มีคนจีนหนาแน่น มีผลต่อการคิดและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ ผู้ที่มีความผูกพัน
ภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันสูง การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมจะมีระดับต่ำ และในทางตรง
ข้ามถ้าหากมีความผูกพันภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันต่ำ การผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทย
จะมีระดับสูง ทั้งนี้เพราะผู้ที่อยู่ในละแวกที่มีคนจีนหนาแน่นย่อมมีโอกาสใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร
ระหว่างกันและกันตลอดจนได้เรียนรู้วัฒนธรรมจีนมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ไม่ค่อยมี
ชาวจีนอาศัยอยู่หนาแน่นนัก แต่อย่างไรก็ตามชุมชนชาวจีนในเชียงใหม่ ยังนับได้ว่าไม่มีความ
หนาแน่นมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้จากย่านการค้าที่สำคัญ ๆ
จะมีบ้านเรือนของชาวไทยปะปนอยู่ด้วย ดังนั้นความรู้สึกผูกพันกับกลุ่มชาวจีนด้วยกันจึงมีน้อย
ถูกหลานชาวจีนมักจะไม่สนใจเป็นสมาชิกของสมาคมชาวจีน นอกจากกลุ่มสมาชิกสมาคมตระกูล
ซึ่งต้อง เป็นสมาชิกทั้งตระกูล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลประการหนึ่งคือ การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญ
ในการถ่ายทอดวัฒนธรรม จากการศึกษาของสกินเนอร์ พบว่า บุตรชาวจีนที่เรียนภาษาจีนมาก
หรือถูกส่งไปเรียนที่ประเทศจีน จะมีการผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทยได้ช้า และใน

ขณะเดียวกันผู้ที่เรียนในโรงเรียนไทยจนถึงระดับอุดมศึกษาจะมีการผลักรวมกลับทางวัฒนธรรมเร็ว หรือเป็นคนไทยมากกว่า ในจังหวัดเชียงใหม่มีโรงเรียนสอนภาษาจีน 3 แห่ง ทั้ง 3 แห่งนี้รับนักเรียนทั้งเด็กไทยและเด็กที่มีเชื้อสายจีน ดังนั้น จึงมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเกิดขึ้น เด็กไทยมีโอกาสเรียนรู้ภาษาจีนด้วย แต่เนื่องจากรัฐบาลกำหนดให้มีการสอนภาษาจีนในโรงเรียนได้ไม่เกินสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ดังนั้น การสอนภาษาจีนในโรงเรียนจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร การเรียนภาษาจีนถึงขั้นมีความรู้อ่านออกเขียนได้นั้นต้องใช้ระยะเวลานาน ดังที่วิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 8 อาจกล่าวได้ว่าอนาคตของการสอนภาษาจีนในประเทศไทยและในจังหวัดเชียงใหม่ไม่แจ่มใสเท่าใดนัก โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่จะเห็นว่าโรงเรียนจีนทั้ง 3 แห่ง มีนักเรียนน้อย (ดูภาคผนวก ข.) แสดงว่าผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนจีน แต่นิยมให้เข้าเรียนในโรงเรียนไทยหรือโรงเรียนของมิชชันนารีมากกว่า ทั้งนี้เพราะมุ่งหวังให้บุตรหลานได้รับการศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเพื่อสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป และเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า เด็กที่มีเชื้อสายจีนมักจะมีเปอร์เซ็นต์ในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้เป็นจำนวนมาก เมื่อบุคคลเหล่านี้มีการศึกษาในระดับสูงแนวโน้มที่จะผลักรวมกลับเข้ากับวัฒนธรรมไทยก็จะมามากขึ้น นอกจากนี้การศึกษาายังส่งผลไปถึงการประกอบอาชีพอีกด้วย ผู้ที่มีการศึกษาภาษาไทยในระดับสูง บ่อยครั้งมีโอกาสเลือกประกอบอาชีพดีกว่าการศึกษาภาษาจีน และมักได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นผู้มีเกียรติได้รับการยอมรับนับถือ ดังนั้น ผู้ที่มีอาชีพที่มีเกียรติในสังคมไทย เช่น รับราชการ จึงพยายามปรับตนเองให้เข้ากับสังคม โดยเปิดรับวัฒนธรรมไทยจากช่องทางต่าง ๆ ทุกช่องทาง เช่น การคบเพื่อนคนไทยและจัดระเบียบความเป็นอยู่ในบ้านแบบไทย เป็นต้น ทั้งนี้เป็นไปตามแรงดึงดูด และแรงผลักดันของอาชีพ ทำให้มีการยอมรับการผลักรวมกลับทางวัฒนธรรมได้เร็วอีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตามการยอมรับการผลักรวมกลับทางวัฒนธรรมเป็นขบวนการที่ต้องอาศัยระยะเวลาหลายชั่วอายุคน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะชาวจีนรุ่นที่ 2 ซึ่งเป็นบุตรของชาวจีนต่างด้าว ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าชาวจีนรุ่นที่ 1 หรือชาวจีนต่างด้าวยังไม่มีการผลักรวมกลับเข้ากับวัฒนธรรมไทยอย่างสมบูรณ์ สำหรับชาวจีนรุ่นที่ 2 เป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด บุคคลประเภทนี้ได้รับการผลักรวมกลับทางด้านกฎหมาย กล่าวคือมีสิทธิเท่าเทียมกับ

ผู้ที่มีเชื้อชาติไทยและสัญชาติไทย ยกเว้นสิทธิบางประการ เช่น การเข้ารับราชการทหาร สัญญาบัตรหรือการเข้าเรียนในโรงเรียนรวมเหล่า (เตรียมทหาร) นอกจากนี้ยังมีกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ระบุคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีบิดาเป็น คนต่างด้าวจะต้องสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้นสูงที่สุด ซึ่งเท่ากับเป็นการทำให้ผู้ที่มีความสนใจในด้านการเมืองต้องมีความสนใจในการศึกษาภาษาไทยด้วย อันเป็นผลทำให้มีการผล่อมกมลกันเร็วขึ้น

ในเรื่องระยะเวลาของการผล่อมกมลกันนั้น ถ้าจะพิจารณาจากอายุของคน จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีอายุเฉลี่ยประมาณ 30 ปี นับว่าอยู่ในวัยกลางคน ระยะเวลา 30 ปี เป็นระยะเวลาที่นานพอสมควรที่จะยอมรับการผล่อมกมลกันทางวัฒนธรรมได้ เพราะนับตั้งแต่เกิดและเติบโตขึ้นมา คนเราย่อมมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เช่น การเข้าโรงเรียนไทย เด็กชาวจีนหรือเด็กที่มีเชื้อสายจีนย่อมได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยทั้งจากการเรียนการสอนและการคบค้าสมาคมกับเพื่อนคนไทย ยิ่งระยะเวลาผ่านไป หรือมีอายุมากขึ้นการยอมรับวัฒนธรรมไทยก็จะมีมากขึ้นและมักจะมีลักษณะเป็นไปโดยไม่รู้ตัว ในที่สุดก็จะผล่อมกมลกันเข้ากับวัฒนธรรมไทยอย่างสมบูรณ์ แต่อย่างไรก็ตามอิทธิพลของครอบครัว นับว่ามีความสำคัญมาก ถึงแม้มีอายุมากขึ้นแต่อยู่ในครอบครัวที่เคร่งครัดในวัฒนธรรมประเพณีจีน ย่อมเป็นอุปสรรคในการผล่อมกมลกันเช่นเดียวกัน ซึ่งเรื่องนี้มีผู้วิจัยได้จากการสังเกตเมื่อสัมภาษณ์ผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป พบว่า ผู้สูงอายุโดยเฉพาะเพศหญิงมีการยึดถือประเพณีไทยมากกว่าประเพณีจีน เช่น นิยมไปทำบุญที่วัดทุกวันพระหรือนิยมไปทอดกฐินทอดผ้าป่า เป็นต้น ส่วนประเพณีจีนนั้น จะไม่ค่อยยึดถือเคร่งครัดนักโดยเฉพาะผู้ที่สมรสกับคนไทย สำหรับเพศชายนั้น ถ้าหากเป็นบุตรคนแรกและได้รับการศึกษาภาษาจีนในระดับสูง การยึดถือประเพณีจีนจะมีอยู่อย่างเคร่งครัด เพราะถือว่าเป็นผู้ที่จะต้องสืบวงศ์ตระกูลต่อไป ส่วนผู้ที่มีอายุน้อยมักจะยึดถือประเพณีอย่างฉาบฉวย บางคนมีความเห็นว่าประเพณีจีนดีกว่าประเพณีไทย หรือคิดว่า จะยึดถือประเพณีจีนตลอดไป เพราะประเพณีจีนบางประเพณี เช่น ตรุษจีน นั้น จะได้รับเงินแต๊ะเฮียและได้เที่ยวอย่างสนุกสนาน ดังนั้นการยึดถือประเพณีจีนของผู้ที่มีอายุน้อยจึงเป็นเพราะความสนุกสนานมากกว่ายึดถืออย่างจริงจัง

เมื่อศึกษาสถานภาพทั่ว ๆ ไป พบว่า การผล้มกลมกลืนทางวัฒนธรรมของชาวจีนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ อยู่ในเกณฑ์ที่แสดงว่ามีการผล้มกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี อาทิเช่น มีความนิยมใช้ชื่อสกุลและชื่อตัวเป็นภาษาไทยอย่างกว้างขวาง (ดูตารางที่ 48) มีทัศนคติและความเชื่อต่อคำสอนพุทธและสังคมไทยอยู่ในเกณฑ์ที่ดี (ดูตารางที่ 50) และส่วนใหญ่นิยมใช้ภาษาพูดกับบิดามารดาและคนในครอบครัว (ดูตารางที่ 49) นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่จะแสดงตนว่าเป็นคนไทย และไม่มีความรังเกียจที่จะเลือกแต่งงานกับคนไทยตลอดจนไม่รังเกียจที่จะให้ลูกหลานแต่งงานกับคนไทย ในเรื่องการศึกษาภาษาจีนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเรียนภาษาจีนในอนาคตจะไม่มีความสำคัญนัก จึงไม่สนับสนุนให้บุตรหลานเรียนภาษาจีน สำหรับเรื่องการยึดถือประเพณีนั้นพบว่ามีการยึดถือประเพณีทั้งไทยและจีนปนกัน เช่น งานศพ จะมีทั้งการสวดศพ การทำบุญเลี้ยงพระตามประเพณีไทย และในขณะเดียวกันก็มีพิธีเผ่างงเต็กด้วย และบางครั้งนิยมเผาศพมากกว่าการฝัง การยึดถือประเพณีจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น อิทธิพลของครอบครัว การศึกษา อายุ ตลอดจนความพอใจของผู้ปฏิบัติ

ส่วนพฤติกรรมการสื่อสารของชาวจีนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่ฟังรายการวิทยุและดูโทรทัศน์ทุกวัน แต่การอ่านหนังสือพิมพ์ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาและการมีเวลาว่างสำหรับการดูภาพยนตร์นั้น ส่วนใหญ่จะดูนาน ๆ ครั้ง ทั้งนี้ เพราะเหตุผลในทางเศรษฐกิจและเวลา ถึงแม้ว่า สื่อมวลชนจะไม่มอิทธิพลโดยตรงต่อการยอมรับการผล้มกลมกลืน แต่เนื้อหาของสาระที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนในสังคมปัจจุบันย่อมสะท้อนถึง วัฒนธรรมอันได้แก่วิถีทางในการดำเนินชีวิตของคน รวมถึงแนวความคิด ทัศนคติ ความเชื่อ คำสอน ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณี ดังนั้น จึงเชื่อได้ว่าชนกลุ่มน้อยไม่ว่าจะเป็นชาวจีนหรือชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ย่อมได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนไม่มากก็น้อย

เนื่องจากวัฒนธรรมมีการถ่ายทอดจากชนกลุ่มหนึ่งหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง ดังนั้นชาวจีนจึงมีโอกาสนี้ที่จะเผยแพร่วัฒนธรรมจีนสู่สังคมไทยได้ด้วย และบางทีคนไทยก็รับเอาวัฒนธรรมจีนเข้ามา เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต เช่น การใช้ตะเกียบในการรับประทานอาหารด้วย เป็นต้น และนอกจากนี้ ในปัจจุบันจะเห็นว่ามีชาวจีนบางกลุ่มพยายามที่จะแสดงศิลปวัฒนธรรมจีนผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น การแสดงงิ้วทางโทรทัศน์ หรือมีการฟื้นฟูประเพณีเซตสิ่งโต

ที่นครสวรรค์ เป็นต้น การแสดงจิ๋วทางโทรทัศน์นั้นมีส่วนใหญ่มาจากจิ๋วที่แสดงตามเวที เลื่อมความนิยม เพราะคนดูไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจภาษาจีน นอกจากนี้ยังขาดแคลนผู้แสดงชาวจีน ต้องใช้ตัวแสดงที่เป็นคนไทย จิ๋วที่แสดงทางโทรทัศน์เป็นจิ๋วที่พูดภาษาไทย ซึ่งเป็นแนวโน้มประการหนึ่ง que แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าใจภาษาจีนและนิยมใน ศิลปะชั้นสูงของจีน เริ่มลดลง แต่อย่างไรก็ตาม ชาวจีนในจังหวัดเชียงใหม่จะไม่มีการรวมกลุ่มกันให้เห็นอย่างเด่นชัดและไม่มี การสัทธิกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมจีน เช่น ไม่มีกาชเชิดสิงโต หรือการแสดงจิ๋ว นอกจากงานประจำปีของศาลเจ้าซึ่งสัทธิละครั้งเท่านั้น

จากที่ได้อ่านมาทั้งหมดนี้ อาจสรุปได้ว่าชาวจีนในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่ รุ่นที่ 2 มีการผสมกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าจะยังคงมีการยึดถือ ประเพณีจีน และมีการพูดภาษาจีนอยู่บ้าง แต่มีทัศนคติบางอย่าง เช่น มองไม่เห็น ความจำเป็นในการเรียนภาษาจีนในอนาคต เป็นต้น แนวโน้มของทัศนคตินี้จะช่วยให้การ ผสมกลมกลืนเป็นไปอย่างสมบูรณ์ในชาวจีนรุ่นต่อ ๆ ไป

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไป

1. ควรเพิ่มจำนวนตัวอย่างในการวิจัยให้มากขึ้น เพราะจำนวนตัวอย่างที่น้อยเกินไปอาจทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้
2. ควรเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative) มากกว่าการวิจัยเชิง ปริมาณ (quantitative) เนื่องจากตัวเลขที่ได้ อาจไม่ทำให้เกิดความเข้าใจปัญหาที่แท้จริง เพราะการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนต้องอาศัยกาชสังเกตร่วมด้วย
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับอิทธิพลของการสื่อสารระหว่างบุคคลและ อิทธิพลของสื่อมวลชนภาษาจีน เช่น หนังสือพิมพ์ภาษาจีน ภาพยนตร์จีน นวนิยายจีน วิทยุ ภาษาจีน ตลอดจนนาฏศิลป์ประจำชาติ เช่น จิ๋ว ว่ามีอิทธิพลต่อการยอมรับวัฒนธรรมหรือไม่
4. ควรมีการศึกษา เรื่องการยอมรับวัฒนธรรมไทยของชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาถึงปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่ขัดขวางต่อการผสมกลมกลืน
5. ควรมีการศึกษาถึงทัศนคติของชาวไทยที่มีต่อชาวจีนและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ